

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

3e jaargang nr. 2
juni 1986

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE Vereniging „Het Reewild”

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Vereniging „Het Reewild” stelt zich ten doel:

.....de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild in Nederland. Zij staat op het standpunt, dat niet slechts gestreefd dient te worden naar het verkrijgen en behouden van een verantwoorde reestand, doch bovendien dat middelen dienen te worden aangewend deze stand zo gezond mogelijk te houden en op kwalitatief hoog peil te brengen, opdat ook voor het nageslacht een der schoonste vertegenwoordigers van de Nederlandse fauna behouden blijft.

BESTUUR

voorzitter:
Jhr. M. de Savornin
Lohman,
Smidswater 2A,
2514 BV 's-Gravenhage,
Tel.: 070-643596/
070-689266.

secretaris:
Jhr. Mr. Th. W. R. M.
Serraris,
Groen v. Prinstererlaan 28,
3818 JP Amersfoort,
Tel.: 033-631833 (privé),

penningmeester:
Ir F. W. Craandijk,
Blydensteinbleekweg 20,
7523 HZ Enschede,
Tel.: 053-351667.

G. W. Boele,
Kamperweg 18,
8181 CM Heerde,
Tel.: 05782-2193.

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant).

A. A. M. J. Consten,
Dautzenbergstraat 16,
6411 LB Heerlen,
Tel.: 045-717150.

E. H. Drenth,
Westere Drift 89,
9752 LD Haren (Gr),
Tel.: 050-348657,
050-129948.

J. F. Erdmann,
Rembrandtlaan 15,
1231 AA Loosdrecht,
Tel.: 02158-1285.

Ir. J. M. Serou,
Achelsedijk 6,
3598 Bocholt (België),
Tel.: 09-3211472026.

Th. J. Litjens,
Dorpsstraat 40,
4845 CG Wagenberg,
Tel.: 01693-1420,
01693-1827.

J. J. Meissner,
Dijk 4,
8131 VA Wijhe
Tel.: 05702-1255.

Administratie Afschot:

A. J. van Veen,
Bolhaarslaan 57,
7522 CV Enschede,
Tel.: 053-351592.

Beheer Materiaal:

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant).

Slijpplaatjes:

G. J. M. Koenderink,
Lhee 96,
7991 PK Dwingeloo,
Tel.: 05219-7356.

REGIONALE ORGANISATIES

Reewildbeheer Noord Nederland

voorzitter: E. H. Drenth.
secretaris:
H. Meijeringh,
Zuidbargerstraat 93,
7812 AE Emmen,
Tel.: 05910-29364.

Stichting Reewild Trofeeënshow Gelderse Achterhoek (Exel)

voorzitter: D. Voûte,
secretaresse:
Mevr. C. H. Mekers,
Binnenweg 3,
7211 MA Eefde,
Tel.: 05780-12480.

Regio Limburg

voorzitter:
J. W. H. Hommen,
secretaresse:
P. Adams,
Overhaelen 8,
6081 ZD Haalen
Tel. 04759-3448.

Stichting Reewildbeheer Overijssel

voorzitter: B. Brinkmann,
secretaris:
J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Vereniging „Het Reewild” West- en Midden Brabant

voorzitter: Th. J. Litjens,
secretariaat:
G. W. A. M. Hamel,
Assumburgstraat 14,
4834 KP Breda,
Tel.: 076-656005.

Reewildbeheer Utrecht

voorzitter: Jhr. Mr.
Th. W. R. M. Serraris,
secretaris: S. F. P. Klep,
Dolderseweg 60,
3712 BR Huis ter Heide,
Tel.: 030-784974.

Stichting Wildbeheer Veluwe

voorzitter: Jhr.
M. de Savornin Lohman,
secretaris:
J. C. H. Nachenius,
Lage Boeschotenweg 18,
3886 PS Garderen,
Tel.: 05776-1429

Vereniging Reewildkring Oost-Brabant

voorzitter:
H. A. v.d. Vleuten,
secretaris: A. J. G. v. Kuijk,
De Kranssen 21,
5581 AG Waalre,
Tel.: 04904-4624.

Provinciale Reewildcommissie Zeeland

voorzitter: P. van Dalsen
secretaris:
Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B
4421 JH
Kapelle-Biezeling
Tel.: 01102-1846

Foto voorpagina: J. Poutsma
Gironummer penningmeester Vereniging „Het Reewild”: 813577

Redactiecommissie Mededelingenblad „Het Reewild”

Ir H. Eikelboom, eindredacteur, Nic. Beetslaan 20, 3743 HM Baarn, Tel.: 02154-17069 - G. W. Boele, Kamperweg 18, 8181 CM Heerde, Tel.: 05782-2193. - P. H. Schneider, Jachtlaan 8, 4851 AM Ulvenhout, Tel.: 076-612293.

Druk en grafische vormgeving: Drukkerij Lulof B.V. - Postbus 100 - 7600 AC Almelo - Tel.: 05490-11011.

INHOUD

Onze beschermheer 75 jaar	2
Korte impressie jaarvergadering 1986	2
Uitreiking Wisselprijs - Lauditium	3
Uit de redactiecommissie (2)	4
Reewildbeheer	5
Wildspiegels	8
Engeland: Bokkenjacht 1985	9
Vroeg afgeworpen	9
Reacties „Herziene Richtlijnen”	9
Mededelingen	10
Merkwaardigheden (4)	13
Aanspreken van reebokken	14
Doen we het goed?	16
Recept	16

De datum om copy voor „Het Reewild” nr. 3 - 1986 in te leveren is: 15 augustus 1986.

Proficiat, Koninklijke Hoogheid.

Onze beschermheer Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden bereikt op 29 juni aanstaande de 75-jarige leeftijd. Van deze plaats moge ik Z.K.H. namens de leden van de Vereniging "Het Reewild" onze hartelijke gelukwensen aanbieden. Gaarne spreek ik daarbij de hoop uit, dat de Prins zich nog lang zal kunnen blijven inzetten voor het behoud van de natuur en de bescherming daarvan, zoals hij dat gedurende vele jaren op onnavolgbare wijze wereldwijd heeft gedaan. Wij prijzen ons gelukkig dat Prins Bernhard het beschermheerschap van onze vereniging wil uitoefenen en zijn hem erkentelijk voor de blijvende belangstelling die hij daarbij voor de vereniging toont. Zijn inzet voor de natuur is voor ons een inspirerend voorbeeld.

M. de Savornin Lohman,
voorzitter van de Vereniging "Het Reewild"

Een korte impressie van de ledenvergadering, tevens jaarvergadering van de vereniging „Het Reewild”, gehouden op 10 mei j.l. in Hotel Bakker te Vorden.

In zijn openingswoord heet de voorzitter naast alle aanwezigen enkele speciale personen welkom, waarna hij vervolgens het overlijden van de heer A. H. Teerink, erelid van de vereniging memoreert. Zijn heengaan wordt met een ogenblik stilte herdacht. In het bestuur is een geringe mutatie. De heer Nijzink heeft gemeend als zodanig te moeten bedanken, terwijl als nieuw lid de heer J. J. Meissner bij acclamatie wordt verkozen.

Notulen van een tweetal vorige vergaderingen, jaarverslagen sekretaris en penningmeester worden, de laatste ook gehoord de kascommissie, goedgekeurd. De penningmeester licht de

begroting 1986 toe, waarna zijn voorstel de contributie op f 32,50 te handhaven, wordt aangenomen. Vervolgens komt het vaststellen huishoudelijk reglement aan de orde. De voorzitter deelt mee, dat er thans sprake is van twee regio's in de zin van de statuten van de vereniging, n.l. Limburg en Utrecht. Vanuit West- en Middenbrabant wordt opgemerkt, dat de vorming nog wel enige tijd en takt zal vragen. Vervolgens volgt een artikelsgewijze bespreking van het huishoudelijk reglement. De bijdrage voor 1987 conform art. 4.1 van het huishoudelijk reglement wordt conform het bestuursvoorstel op f 4,- per lid vastgesteld.

Toekenning erelidmaatschap.
Voor zijn uitzonderlijke
verdiensten voor de vereniging
„Het Reewild” wordt op voorstel
van het bestuur de heer A. J. van
Veen, die sedert 1978 de
administratie van de afschot-
gegevens, verstrekt door het
Ministerie van Landbouw en
Visserij heeft bijgehouden en
verwerkt, door de vergadering tot
erelid benoemd.

Uitreiking van de Wisselprijs van
de Vereniging „Het Reewild”.
Bij z'n afscheid is door de
toenmalig voorzitter, de heer
H. J. van Beuningen de Wissel-
prijs, een zeer fraai door Dolf
Wong geschapen reebok in brons
ingesteld als waarderingprijs voor
bijzondere verdiensten jegens het
reewild. In de loop der jaren is
deze trofee reeds door enkele
personen of organisaties ver-
worven. Dit jaar viel de eer te
beurt aan het Jachttoezicht
IJsselmeerpolders.

De huidige voorzitter, de heer
Jhr. M. de Savornin Lohman
overhandigde na het uitspreken
van het navolgende lauditium deze
„trofee” aan de heren v.d. Kaa,
Korthuis en Sluiter, als vertegen-
woordigers van het Jachttoezicht
in de drie IJsselmeerpolders.
Gaarne voegen wij ook langs deze
weg onze hartelijke gelukwensen
toe bij deze welverdiende
onderscheiding.

Na de rondvraag sluit de voorzitter
de vergadering om na een korte
pauze het woord te geven aan

Dr. H. Ellenburg, voor het houden
van zijn inleiding over
„Reewildbeheer”.

H.E.

LAUDITIUM

De Jury van de Wisselprijs
Vereniging „Het Reewild”
bestaande uit
de voorzitter van de Vereniging
„Het Reewild”,
de voorzitter van de Koninklijke
Nederlandse Jagersvereniging
M. K. H. Vos
en Dr. J. L. van Haaften
in aanmerking nemende dat het
haar taak is om de Wisselprijs
Vereniging „Het Reewild” in
overeenstemming met het
desbetreffende Reglement (art. 5),
toe te kennen aan een
Nederlander of een Nederlandse
instelling, die zich uitzonderlijk
verdienstelijk heeft gemaakt voor
het reewild in Nederland, besluit
op voordracht van het Bestuur van
de Vereniging „Het Reewild” de
Wisselprijs Vereniging
„Het Reewild” in 1986 toe te
kennen aan

het Jachttoezicht IJsselmeerpolders

en wel op de volgende gronden :
Het Jachttoezicht IJsselmeer-
polders heeft op voorbeeldige
wijze gedurende een reeks van
jaren bijgedragen aan het feitelijke
beheer van omvangrijke reewild-
populaties en zich met kracht
ingezet voor de daadwerkelijke
bescherming van deze populaties.

Het Jachttoezicht heeft zich met grote vasthoudendheid en nauwgezetheid ingezet om het afschot van het reewild als beheersmaatregel op basis van de hedendaagse wildbiologische inzichten zo volledig mogelijk te verwezenlijken.

Het Jachttoezicht heeft onder meer door het periodiek organiseren van trofeeëntentoonstellingen van in het gebied bemachtigde reewildtrofeeën wezenlijk bijgedragen aan de voorlichting omtrent het feitelijke reewildbeheer.

Het Jachttoezicht heeft zich bij voortduring beijverd voor het in de IJsselmeerpolders aanbrengen van voorzieningen waardoor de relatief grote aantallen valwild door verdrinking en verkeersongevallen konden worden teruggedrongen.

Het Jachttoezicht heeft in goede onderlinge harmonie en in nauwe samenwerking met de reguliere politie in het betrokken gebied zowel in preventieve als in repressieve zin een uiterst belangrijke rol gespeeld in de bestrijding van de stroperij in het algemeen en die van het reewild in het bijzonder.

Het Jachttoezicht heeft de eigen taak in een breder kader weten te plaatsen, zodat het wezenlijk heeft bijgedragen aan de bescherming van het milieu, de flora en de fauna in het betrokken gebied en de ontwikkeling daarvan.

Alhoewel het Jachttoezicht bij het Rentambt Noord-Oostpolder van de Dienst de Domeinen met ingang van 1 april 1986 is

opgeheven, wordt met de toekenning van de Wisselprijs aan het Jachttoezicht IJsselmeerpolders daaronder nadrukkelijk begrepen :

Het Jachttoezicht in het Rentambt Noord-Oostpolder van de Dienst der Domeinen zoals dat tot 1 april 1986 functioneerde.

Het Jachttoezicht in het Rentambt Oostelijk Flevoland van de Dienst de Domeinen.

Het Jachttoezicht in Zuidelijk Flevoland van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders.

Uit de redactie- commissie (2)

Je bent geneigd de conclusie te trekken, dat de „Grote Jagermeester” voor ons de tijd „suprême” nog niet gekomen achtte. Duidelijk schrijf ik „ons”, want enkele weken na mij kreeg ook P. Schneider, die in het vorig nummer nog zo’n bemoedigend woord schreef, bij het schieten van een geit hartmoeilijkheden, die uiteindelijk ook tot een hartoperatie op „Goede Vrijdag” leidde. Gelukkig mag ik echter stellen dat het ons nadien goed gaat, al vraagt dit herstel zijn tijd en aandacht. Hartelijk dank in de allereerste plaats aan mevrouw v. Herp en de heren Erdmann en Litjens, die het werk overnamen en met de heer Boele zorgden, dat het 1e Reewildnummer 1986 verscheen. Hartelijk dank ook aan veel reewild- en andere jagers voor de

uitvoerige belangstelling en bemoediging tijdens deze ziekte. Wij hopen nog een lange tijd in het belang van de vereniging door te gaan.
H.E. en P.H.S.

Reewildbeheer

Omstreeks 1906 schreven Raesfeld en Dombrowski al over de achteruitgang van het reewild wat betreft gewicht en gewei.

Dit bracht deze auteurs ertoe, ieder afzonderlijk de ons bekende „Hege mit der Büchse” te propageren. Door deze gedachte werd eigenlijk voor het eerst getracht de jacht biologisch-wetenschappelijk te benaderen. Helaas heeft tot nu toe met name bij het reewild deze wijze van bejagen nog niet het resultaat gegeven, dat er van verwacht werd.

Dit in tegenstelling tot wat er bereikt is bij het roodwild, waar deze methode ook is toegepast en waar het de stoutste verwachtingen heeft overtroffen. Waarom dit bij het reewild niet het gewenste resultaat heeft gehad, wil ik proberen te benaderen aan de hand van een aantal artikeltjes in ons mededelingenblad.

Het zijn uiteraard een aantal theorieën en naar ik hoop komt er veel reactie van de kant van de biologen en jagers onder U die een zelfde of totaal andere visie op de zaak hebben.

Van Beheer met de buks alleen moet men geen wonderen verwachten, omdat ze nooit alleen bepalend is voor de kwaliteit van het reewild. Hier spelen een complex van factoren mee en er zal dus ook een complex van maatregelen getroffen moeten worden om een kwaliteitsverbetering te kunnen verwachten. Wat is nu ons uiteindelijke doel? Overall in ons land kunnen kapitale bokken opgroeien d.w.z. medaille bokken. Maar we moeten ons wel goed realiseren dat een kapitale bok toch altijd een uitzonderings geval is.

De kapitale bok steekt n.l. ver boven het gemiddelde van het bestand uit, maar kan dus niet het doel van ons beheer zijn.

Door allerlei factoren zoals erfelijke factoren, weersinvloeden, goede gezondheidstoestand etc. komt zo'n bok in een bepaald jaar tot een top in z'n leven.

Voor we ons gaan bezinnen wat ons te doen staat zullen we ons eerst moeten afvragen waar we naar toe willen.

a. Een doel kan bijv. zijn dat we zonder te veel moeite veel reewild willen schieten.

Dit houdt natuurlijk in een hoge wilddichtheid met alle nare gevolgen van dien zoals geringe gewichten, knopbokken, ziek wild, wildschade etc.

Een aantal trofeeën uit één veld over een aantal jaren zegt een kenner wel het één en ander over zo'n veld bijv. biotoop, jachtbeheer etc. Het zou goed zijn om ook de gewichten van het bemachtigde wild gedurende een

aantal jaren nauwlettend te volgen en te interpreteren.

Hieruit kunnen we afleiden dat bijv. de wilddichtheid te hoog is. Deze wilddichtheid is van biotoop tot biotoop verschillend; wel moet opgemerkt worden dat er tussen de biologische en landschap-technische waarden verschil bestaat. Hier hebben Ueckermann (1952) en Motth (1954) over bericht.

Wagenknecht (1974) schreef: Het doel van het reewildbeheer moet zijn, een aan het biotoop aangepaste gezonde wildstand met hoge wildgewichten en sterke trofeeënproductie bij een maximale benutting van de plaatselijke mogelijkheden met in achtneming van de belangen van land-, tuin- en bosbouw.

Een aantal verschillende doelstellingen wil ik hier noemen.

- Maximale wildbraadproductie, op trofeeën wordt niet gelet.
- Hoge wildbraadgewichten en trofeeën, op sterke trofeeën wordt geen uitzonderlijke aandacht gelegd, wel veel jachtmogelijkheid voor meerdere jagers.
- Goede wildbraadgewichten en daarnaast op de tweede plaats een aantal goede trofeeën.
- Een zo groot mogelijk aantal rijpe en sterke bokken.
- Maximum aan medaillebokken.

In ons land vallen in ieder geval a en e af.

Persoonlijk spreken mij c en d het meeste aan. Het zijn wel is waar de probleemrijkste en moeilijkste doelstellingen, omdat we hier moeten letten op leeftijdsopbouw,

geslachtsverhouding en ze vragen dus veel inzicht en inspanning van de jager.

Hoe staat het met de kwaliteit van ons reewild.

Door de te hoge stand zullen we eerst daar iets aan moeten veranderen en wel in de vorm van verminderingsafschot.

Ch. Stubbe (1966) bericht over een voorbeeld van een te hoge stand in een gebied waar hij onderzoekingen verrichtte en zegt, dat aan de hand van dit onderzoek, dat loopt van 1958

tot 1964 d.m.v. verminderingsafschot en strenge selectie het gewicht verbeterde.

Doorsneegewicht (ontweid met kop)

	man. 1 jr.	man. 2 jr. e.o.	vrouw. 1 jr.	vrouw. 2 jr. e.o.
1958	9,8 kg	14,5 kg	7,6 kg	13,2 kg
1964	11,7 kg	16,9 kg	9,7 kg	14,9 kg
toename	1,9 kg	2,4 kg	2,1 kg	1,7 kg
in %	19 %	16,6 %	27,6 %	12,9 %

Een verbetering van de gewichten wordt het eerst gezien bij het jonge wild. Naast het lichaamsgewicht werd ook het gewei-gewicht bekeken. Het doorsnee gewei-gewicht met hele bovenschedel steeg van 1958 : 190 gr tot 1964 : 267 gr.

Dat is een verbetering van 76 gr of wel $\pm 40\%$.

De doorsnee lengte van de stangen 1958 : 10,7 cm, voor 1964 : 17,5 cm; dit is een toename 6,8 cm of wel 63,6 %.

Ook Hein (1966) schreef : In een gebied met een reewild dichtheid van 21 stuks/100 ha stegen, na vermindering afschot tot het biologisch draagbare van 10 stuks/100 ha, de gewichten na een periode van 5 jaar bij de 3 tot 5 jarige bokken met $\pm 18\%$ en de gewegewichten met $\pm 26\%$. Samenvattend zult U het met mij eens moeten zijn dat er aan de kwaliteit van het reewild nog wel het één en ander te doen is, want hoe beter het niveau van ons reewild des te zwaardere gewichten en dus ook meer sterke trofeeën, kortom een **gezonde** populatie (dit is immers het streven).

Hoe kunnen we de kwaliteit beïnvloeden?

Als we het met elkaar eens kunnen zijn dat de kwaliteit wel iets, maar niet echt veel verbeterd is in de loop der jaren dan moeten we ons afvragen of we kunnen volstaan met alleen op de wijze van "der Hege mit der Büchse" verder te gaan. Bij roodwild is de sterkte van het gewei zoals reeds eerder vermeld na invoering van het afschotplan en beter beheer verbazingwekkend vooruitgegaan. Dit komt omdat herten ouder worden en de sterke herten beter gevolgd en dus ouder kunnen worden.

Bij reewild kunnen we helaas door het alleen maar ouder laten worden geen ingrijpende kwalitatieve verbetering bereiken. Alhoewel we het ouder laten

worden van het reewild geenszins mogen onderschatten. Voor een kwaliteitsverbetering is een heel complex van factoren van belang. De grote fout die gemaakt wordt is dat men denkt alleen door middel van sparen van de zesenders en het schieten van slechte bokken een verbetering van de erfmasa kan verwachten. We moeten echter wel bedenken dat de jager het ree alleen naar z'n uiterlijke verschijningsvorm kan beoordelen en deze bepaalt in geen geval alleen de erfmasa. Behalve de uiterlijke verschijningsvorm zijn vele factoren van belang.

Wordt vervolgd.

G.W. Boele

Foto: Mr Dr. G. Arendsen de Wolff.

Wildspiegels

In het blad Politie Dier en Milieu (61e jaargang, no. 4, april 1986) kwamen wij een artikeltje tegen, waarin de waarde van de wildspiegels voor onze reeën, uitgewerkt aan de hand van de ons bekende opperwachtmeester Gabriël uit Vorden, naar voren werd gebracht. Wij willen er op deze wijze graag wat uitgebreider belangstelling van geven. H.E.

U kent ze allemaal, of beter, u heeft ze allemaal wel eens gezien: de zelfreflecterende „spiegels” op de paaltjes langs de wegen. Misschien is de betekenis van deze paaltjes nooit helemaal tot u doorgedrongen.

Het doel er van is de bescherming van de in het wild levende dieren.

Door deze spiegels worden de dieren in het donker attent gemaakt op het naderen van motorvoertuigen.

Zij zullen dan niet zo vlug de rijbaan oversteken.

Dat de spiegels succes hebben toont opperwachtmeester Martin Gabriël uit Vorden aan de hand van een overzicht omtrent ongevallen met reeën vanaf 1978, in welk jaar de spiegels in zijn omgeving geplaatst werden.

In 1979 waren er 23 ongevallen met reeën.

In 1978 waren het er 19. Vanaf dat moment liep het aantal sterk terug, tot 7 in 1985.

De spiegels moeten wel van tijd tot tijd worden schoongemaakt en, indien noodzakelijk, worden vernieuwd.

Om dat te bereiken stuurt opper Gabriël twee keer per jaar herinneringsbriefjes rond aan de regionale kranten, Rijkswaterstaat,

de burgemeester van Vorden, landgoedeigenaren en jacht-opzichters. De medewerking is volgens Gabriël optimaal.

Ongevallen met reeën worden door wildspiegels aanmerkelijk teruggedrongen (foto P.C.C. de Vries).

Engeland: Bokkenjacht 1985

(Wild und Hund, 89e jaargang, no. 6, 13-4-1986)

Ofschoon de record resultaten van beide voorgaande jaren niet geheel werden bereikt, bevat de lijst van afschotresultaten, die R. Prior in „Shooting Times” publiceerde, toch nog 74 geweien, die van internationale klasse zijn, namelijk 33 gouden, 36 zilveren en 5 bronzen medailles; 7 bokken behaalden meer dan 150 punten en de sterkste - 165.38 punten - bereikte precies het gemiddelde van de besten van de laatste 10 jaren. Dit in Perthshire verworven gewei heeft 9 einden, een lengte van 28,2 cm en weegt 572 gram.

Daarnaast kwam in Schotland een aantal hoog kapitale bokken op het tableau; opvallend is ook de doorgaande stijging van de kwaliteit van het reewild in

Northumberland. Getalsmatig bleven toch - zoals tot dusver - de zuid-Engelse bokken aan de top, waarbij Wiltshire met 7 gouden medailles, maar ook met het zwaarste (615 gram) en langste gewei (30,3) cm het voorheen, leidende graafschap Hampshire overvleugelde.

Prior betreurt het te vroegtijdige afschot van werkelijke kapitale bokken, ook al zijn zelfs in Schotland de meeste bokken voor de opening van de jacht (daar 1 april) geveegd. Afgezien van de nog matte, grauwe kleur kort na het vegen zijn de geweien wegens de nog geringe dichtheid aanmerkelijke lichter dan in de zomer.

H.E.

Vroeg afgeworpen

Wild und Hund van 8 december j.l. bevat een mededeling van een jager, die op 13 september in het gebied van de Bodensee een éénstangenbok schoot, waarbij hij nadien echter vaststelde, dat de bok zijn linker stang al had afgeworpen. De rechter stang zat nog stevig op de rozenstok. De leeftijd van de bok wordt op 5 à 6 jaar geschat.

„Normaal”, maar wat is normaal in de natuur, vindt het afwerpen bij oude bokken plaats in de periode

eind oktober-november; bij jongere bokken kan dit tot midden december doorgaan.

H.E.

Herziene richtlijnen

Op het artikel „Herziene richtlijnen” voor de beoordeling van de reegeweien tijdens de Regionale Tentoonstellingen zijn enkele reacties bij de redactie-commissie binnengekomen, terwijl

er ons nog een enkele is toegezegd.

De ontvangen reacties, te weten van de heren P. H. Schneider en P. Pelters zijn intussen ter beoordeling aan de betrokken commissie doorgezonden.

Wij hopen er in ons volgend blad op terug te komen.

H.E.

Mededelingen

Radioactiviteit schildklieren

Hiermee richt ik mij tot U met het volgende.

Er is onderzoek verricht naar de besmetting van reewild door radioactieve stoffen als gevolg van de ramp in Tsjernobyl.

De resultaten van dit onderzoek wijzen uit, dat het consumeren van de schildklieren van het reewild moet worden ontraden.

De besmetting met jodium 131 ligt boven de voor consumptie aanvaardbare richtwaarden.

De besmetting van andere organen en het vlees ligt beneden de normen, die voor het ontraden van consumptie worden aangehouden.

De consumptie van schildklieren kan eenvoudig worden vermeden door bij het verwijderen van de kop minimaal 20 cm van de hals mee te nemen en de kop en dat deel van hals niet voor consumptiedoeleinden gebruiken.

Bij de volgende vergunningverlenging zult u worden geïnformeerd over de dan

bestaande situatie. Ik hoop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Directie N.M.F. 12-6-1986

Van de penningmeester

Nu het concept Huishoudelijk Reglement door de ledenvergadering is goedgekeurd is het wellicht gewenst de financiële consequenties daarvan voor de regio's hier aan de orde te stellen. Volgens art. 4 in het onderdeel Rechten en Verplichtingen regio's stelt de algemene ledenvergadering jaarlijks voor het volgend verenigingsjaar de geldelijke bijdrage per lid vast, te verstrekken uit de verenigingskas. Dit bedrag is vastgesteld op f 4,- per lid, wonend in de bewuste regio in het jaar 1987.

Wenst een lid te worden ingedeeld bij een andere regio, bijvoorbeeld waar hij zijn jachtveld heeft, dan moet hij dat kenbaar maken bij de secretaris van het landelijke bestuur.

Deze regeling geldt alleen voor die regio's die zich omgevormd hebben zoals omschreven in de statuten (artikel 9 en 11).

Op dit moment is dat het geval bij de regio's Limburg en Utrecht. Enkele andere zijn momenteel met de omvorming bezig, waarbij het van belang is op te merken, dat het zaak is dit wel voor het einde van het jaar gerealiseerd te hebben. Dit alleen al in verband met de bijdrage per lid.

Naast deze bijdrage kent de vereniging een bijdrage voor de

organisatie van een trofeëen-tentoonstelling, inclusief de verzorging van de trofeëen-verzekering, en een bijdrage voor overige activiteiten, zoals een schietdag of een discussie-bijeenkomst.

Tot verkrijging van deze bedragen is het overleggen van een begroting vooraf we een voorwaarde. Deze laatst genoemde bijdragen worden vastgesteld door het landelijk bestuur afhankelijk van de financiële reikwijdte van de verenigingskas.

de penningmeester

Voor u gelezen

Over de drempel.

Op jacht in de tijdloze natuur,
door René Wittert,
Uitgeverij Terra Zutphen.

In het begeleidend schrijven van het ter recensie aangeboden exemplaar van dit boek van Wittert, schrijft de uitgever:

"De mens is de uitverkoren beschermer der dieren. Hij heeft rechtvaardige jachtwetten opgesteld en een erecode ingevoerd, waaraan een goede jager zich te houden heeft. Dank zij de jager is er nog steeds wild. De prachtige en spannende jachtverhalen van René Wittert geven hiervan het bewijs: liefde voor de dieren, liefde voor de natuur. De schrijver neemt ons mee op zijn waargebeurde jachtavonturen, fantastische verhalen waarvan geen woord verzonnen is. Peter Karsten,

wonend en werkend in Canada, verzorgde de prachtige illustraties. De verkoopprijs van deze uitgave is f 39,50."

Ik heb daar niet veel aan toe te voegen. De meeslepende verhaaltrant van Wittert neemt de lezer, die wellicht iets minder mogelijkheden heeft om zó over de landsgrenzen te jagen als de schrijver, mee naar prachtige natuurstreken met specifieke wildsoorten, die vervolgens op even specifieke wijze met assistentie van autochtonen worden bejaagd. Door het karakteristieke taalgebruik en de goede zinsbouw die de talentvolle Wittert eigen zijn, vreest men al lezende het einde van het boek te naderen. Ik kan u aanraden het boek te lezen en in die zin zou de aanhef van deze bespreking kunnen worden gelezen als: vóór u gelezen!

T.S.

Aktiviteiten 1986 West- en Midden Brabant

Noteer alvast in uw agenda!

- 18 september a.s.

20.00 uur. Informatieavond rond het thema: schot, schotteken en het werk na het schot. Inleider: J. Hommen uit Roermond. Plaats: Hotel Bellevue te Chaam.

Introducé's zijn van harte welkom.

- 27 november a.s.

Het reewild in de keuken.
Gastronomische, culinaire avond, alleen voor leden met hun dame. Plaats en handeling: Technische School te Hoogstraten. Teneinde

ervoor te kunnen zorgen, dat eenieder voldoende zal kunnen proeven, wil het bestuur enige "jonge bokken" tegen de geldende poeliersprijs van u kopen. Graag uw opgave voor verkoop van uw wild aan de penningmeester, de heer C. M. v.d. Kroon, telefoon 076-139782.

Nadere informatie over deze avond wordt u nog toegezonden.

- Wie heeft er belangstelling voor het organiseren van één of meerdere kogelschietdagen op de nieuwe banen te Bath-Reimerswaal. Opgave hiervoor bij de heer J. Wijland.

- De volgende expositie van het reebokkenafschot zal in 1987 plaatsvinden op 11 en 12 april. Wij verzoeken u hiermede rekening te houden en de geweien van het afschot 1986 in ieder geval beschikbaar te houden.

G.W.A.M. Hamel

Beknopt verslag oprichtings- bijeenkomst regio Utrecht 23 april 1986

De bijeenkomst wordt geopend door de heer Serraris, die als gespreksleider van deze avond optreedt. De voorzitter van de Vereniging "Het Reewild", Jhr. M. de Savornin Lohman licht in zijn voordracht de nieuwe structuur van de vereniging toe. Zijn gloedvolle betoog wordt aandachtig beluisterd. Het voorstel tot oprichting van de regio wordt bij acclamatie aangenomen. Met royale meerderheid van stemmen wordt het voorstel omtrent wijze van samenstelling van het bestuur aangenomen,

inhoudende: de leden van de voormalige Reewildcommissie van de Regio Utrecht van de K.N.V.J., die nog zitting wensen te nemen in het te vormen bestuur, aangevuld met kandidaten, zoals die tijdens de vergadering gemeld zijn, zullen in onderling overleg een bestuur naar aantal en functie samenstellen.

Aldus is sprake van de volgende kandidaten:

J. F. Erdmann, Loosdrecht
B. R. Abbenbroek, Loosdrecht
Th. W. R. M. Serraris, Amersfoort
J. Wijberg, Doorn
L. P. M. J. Canjels, Hilversum
J. T. Lumeij, Houten
C. A. B. van Barneveld, Zeist
C. J. M. Slikkerveer, Bussum

In de rondvraag komt de vraag waarom het afgelopen jaar geen tentoonstelling is gehouden. Aangezien zulks een zaak is voor de niet meer bestaande reewildcommissie van de Regio Utrecht van de K.N.J.V., vindt beantwoording van deze vraag niet plaats. De avond wordt besloten met een uiterst boeiende voordracht met diavertoning van de heer J. Poutsma. Om ca. 23.30 uur wordt de avond besloten.

H.R.

Merkwaardigheden (4)

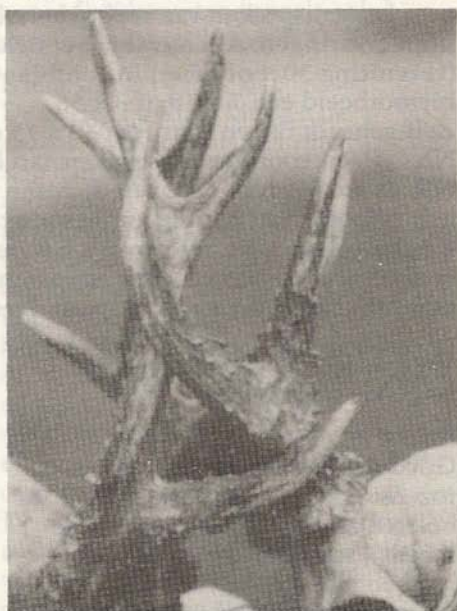
In ons vorig nummer gaven de heren Peltzer en Berger een uitvoerige uiteenzetting over een paar door hen in augustus 1984 gevonden en gefotografeerde (en in 1985 in Vorden tentoongestelde) "verkämpfte" bokken.

Op dit artikel ontvingen we tot nu toe een tweetal reacties. Allereerst van de heer Rempt te Epe, die, als lid van de British Deer Society, het

Roe die with interlocked antlers

Your readers may be interested to see my photo of two roebucks which died "locked in combat". They were found by a tenant farmer on his land at Melbury Park Estate at the end of June in a cornfield. Each buck has an abnormal point on the left hand antler. Even now it is impossible to part them without sawing off one of the antlers.

blad "Deer" ontvangt en daar in het nummer van maart 1986 bijgaande foto met tekst ontdekte.

Antlers of two roebucks which died "locked in combat". Photo: E.G. Squires.

Foto: Tj. de Jong

De tweede reactie met foto was van de heer Tj de Jong te Oudega. Zijn brief luidt:
"Ook ik heb iets dergelijks in mijn bezit. Dit betreft twee 2-jarige bokken, die tijdens het gevecht in het water zijn terecht gekomen. En waarschijnlijk konden ze doordat ze in elkaar vastzaten er niet meer uit komen. Dit is op 6 juni 1984 gevonden, in de Oude venen te Eernewoude."

Gaarne houden wij ons voor nog meer reacties aanbevolen.

H.E.

Het aanspreken van reebokken

In "Wild und Hund" nr. 24 van 25 mei j.l. las ik een zeer interessant artikel over het aanspreken van reebokken, hetgeen grotendeels overeenkomt met mijn ervaringen. Allereerst is het belangrijk een goede telescoop te bezitten (vergroting 30 x of meer) in combinatie met een lichtsterke kijker bijvoorbeeld een 7 x 50 of 8 x 56.

Zelf gebruik ik een optolyth 30 x 75 en daarbij een zeiss 8 x 56.

Niet alleen voor het aanspreken van knobokken op grotere afstanden maar ook de stand en hoogte van de rozen en de gezichtsuitdrukking als ook de gehele bouw van het ree kunnen met deze telescopen optimaal bekeken worden. Men heeft het gewei a.h.w. reeds in de handen en men zal daardoor eerder geneigd zijn een bok te sparen omdat hij bij nader inzien toch minder oud blijkt te zijn als de bok eerst deed vermoeden.

Voor de leeftijdsschatting zijn de volgende punten belangrijk:

Rozen

Goed zichtbare rozen d.w.z. hoge rozenstokken (jong). Bij oudere bokken zitten de rozen kort op de schedel, stand van de rozen oudere bokken meestal dakvormige rozen. Bij jongere bokken horizontaal of zelfs naar binnen wijzend.

Lichaamsbouw

Oude bokken met typisch sterke drager, massieve lichaamsbouw komen zelden voor tenminste in het veld waar ik mag jagen. Dit ligt aan het biotoop. Daar staat tegenover dat de dunne hals en het hoge kontje bij de jaarlingen gemakkelijk te zien zijn; ook de kinderlijke gezichtsuitdrukking is meestal duidelijk waarneembaar. Bij de oudere bokken wordt dan geleidelijk de hals aanzet breder, ook de iets doorgezakte rug en de forser lijkende voorhand typeren de oudere bok. Verder zijn de spierbundels zeker de moeite van het bekijken waard. Een jonge bok heeft zijn spieren natuurlijk nog niet zo ontwikkeld, dat deze onder de huid te zien zijn. Bij de oudere bok daarentegen kan men deze aan de nek, blad en achterhand met de telescoop goed waarnemen. Ervaren

hondenmensen en landbouwers weten uit de praktijk of een dier jong, middeloud of oud is. De jonge hond heeft namelijk een gladde huid, in zijn beste jaren komt de musculatuur te voorschijn om dan op oudere leeftijd weer te verslappen.

Gedrag

Een bok die men vaak ziet is meestal jong. In het bijzonder de driejarige bok veegt en markeert zijn territorium bijna overal zolang niet een oudere hem verjaagt. De echt oude bok blijft voor de jager meestal onzichtbaar en verlaat de dekking pas zeer laat. Hij is meestal alleen en de anderen blijven bij hem uit de buurt. Menig oude bok kunt u verschalken door tussen elf en één uur 's middags in de dekking of een kaalkap te gaan zitten en wachten tot hij zijn territorium komt controleren. Terwijl de jonge bok door veel vegen en krabben de aandacht op zich vestigt is de oudere voorzichtiger en staat er opeens, terwijl hij lang aan de rand van het bos heeft staan te zekeren. Indien hij dan zijn koers bepaald heeft, gaat hij ook doelgericht naar zijn laveiplaats, dus geheel anders dan de jongere bokken die onzeker zijn en veel meer schrikken. Alleen tijdens de reebronst

kunnen de oude bokken alle voorzichtigheid laten varen, vooral als ze een geit zoeken kunnen ze sprongen maken als een jonge bok. Persoonlijk let ik hier altijd op de gezichtsuitdrukking. Een paar jaar geleden heb ik eens een 8 à 9 jarige bok geschoten die ik in het begin van de bokkenjacht als 3 hooguit 4 jarige bok had aangesproken. Alleen omdat hij in de bronstijd tijdens het drijven 3 à 4 keer naar mijn hoogzit keek met een uitdrukking van wat moet jij daar heb ik hem geschoten. Toen de bok merkte wat ik daar moest, was het al te laat voor hem.

Vegen en groei gewei

Elk beginnend jager leert terecht dat oude bokken vroeger hun gewei afwerpen, daardoor eerder het nieuwe beginnen te vormen en dus ook het eerst de bast er vanaf vegeen. Ook hier speelt de algemene gezondheidstoestand van de bok een belangrijke rol. Gezond reewild veegt eerder dan zieke exemplaren! Er zijn knopbokken die in juni en soms zelfs juli nog niet geveegd hebben, deze moeten natuurlijk het eerst worden weggenomen. Overigens is een niet geveegde jaarling in juni nog lang geen reden tot afschot! Het is volgens mij wel belangrijk de schetsboekjes, waar men de gegevens van de bokken in noteert, veelvuldig te gebruiken en daar de data van vegeen en verharing goed in te vermelden, zodat geen vergissingen kunnen plaatsvinden. Door nauwkeurige notering in bedoelde boekjes wist ik in een bepaalde hoek van het jachtveld 3 slechte jaarlingen met ongelijke hoogte te staan, terwijl de jachttopzichter telkens maar over één ongelijke jaarling sprak.

Verharen

Alleen gezonde jonge bokken verharen vroeg. In de meeste gevallen

is laat verharen geen teken van ouderdom maar van keelhorzels of andere parasieten. De algehele gezondheidstoestand speelt ook hier weer de belangrijkste rol.

Kleur kop

De gezichtsuitdrukking en de daarmee verbonden kleuring van de kop kan ook een kleine vingerwijzing zijn voor de leeftijd. Oude jachthonden worden grijs, oude mensen en oude bokken ook. Jonge bokken hebben meestal een bonte kop, dit komt door de scherp begrensde zogenaamde Muffelfleck, dit is een witte streep meteen boven de neus ongeveer 2 cm breed. Deze verloopt steeds meer naarmate het ree ouder wordt en gaat dan uiteindelijk over in de grijze kop.

De zogenaamde bril (witgrijze ring rond de ogen) is niet vaak een teken van de oudere bok. Persoonlijk heb ik deze bril meer bij 3-jarige bokken gezien dan bij oudere.

Tenslotte nog een opmerking waarom sommige bokken die men jaren kent en als 5 jaar of ouder worden aangesproken toch maar 4 jaar blijken te zijn. Het gewei van de reebok is een luxe-produkt en krijgt zijn grootste volumetoe name van 1 naar 2 jaar, deze bokken tonen dan zeer vaak al een goede zesender en dit ziet de aandachtige reewildjager, maar de bok wordt dan wel 3 jaar geschat, want als jaarling van het vorig jaar kent bijna niemand de bok nog terug. Het volgende jaar laat men hem lopen want hij is er pas vier. Dan in zijn vermoedelijk 5e jaar wordt de bok geschoten en tot ieders verbazing is hij er slechts vier. Deze ervaring heb ik zelf enige malen ondervonden. U ziet het maar weer bij het aanspreken van ons reewild is niets zeker, maar dit is juist het mooie ervan.

A. A. M. J. Consten

Doen we het goed?

Ruim 2 jaar geleden zijn we met de uitgave van het mededelingenblad "Het Reewild" gestart. De bedoeling van het "hoe en waarom" zijn duidelijk weergegeven in een artikel op blz. 8 en 9 van het eerste Reewildnummer (maart 1984). In 't kort gaat het er vooral om de band tussen leden en vereniging te verstevigen (ook en vooral via de regio's) en hier en daar een bijdrage te leveren tot een betere kennis en aldus beter reewildbeheer. Maar de bedoelingen kunnen nog zo goed zijn, het kan zijn dat een en ander niet aanslaat. Vandaar dat we het ons kritisch afvragen: zijn we op de goede weg of zijn er eventueel bij u bepaalde wensen?

Onze vraag aan u allen is nu: wat vindt u er van, wat is uw eerlijke mening. Wilt u dat doorgeven, en hebt u bepaalde suggesties in bepaalde richtingen . . . de redactiecommissie wacht af!

Recept

Cotelletes de chevreuil à la minute

Bestrooi de kotelletten (meestal twee ribbetjes per kotelet) met een weinig zeer fijn gehakte ui en sauteer ze vlug in heel weinig olie. Deglaceer de pan met een scheut cognac, voeg er ½ dl saus poivadre bij en maak de saus af met 50 gram boter en een paar druppels citroensap. Garneren met gesnipperde champignons in beker gesauteerd.

nationaal jachtschietcentrum "berkenhorst"

clubhuis/baanbeheerder: j. van rhee
stakenbergweg 60 - 8075 ra elspeet - tel. 05779-1332

Het Nationaal Schietcentrum "Berkenhorst" is het centrum waar de jager zich thuis voelt.

Wij kunnen u bieden:

- skeet
- jachtparcours
- 100 en 50 meter kogelbaan
- lopend-varkens baan

Wij zijn geopend:

Kleiduiven - woensdag van 14 tot 17 uur
zaterdag van 11 tot 17 uur

Kogelbaan - na afspraak iedere dag (niet op zondagen)

Deskundige hulp bij het inschieten van uw jachtbuks.

Graag tot ziens op Berkenhorst.

Jaap en Bea van Rhee

Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer

MINISTERIE VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Bezuidenhoutseweg 73 - Postbus 20401 - 2500 EK Den Haag
Telefoon 070-793911

ADRESSENLIJST

PROVINCIE	BUITENDIENST AMBTENAREN	KANTOREN VAN DE DIRECTEUREN LANDELIJKE GEBIEDEN EN KWALITEITSZORG	
Groningen	C. L. M. v.d. Rakt	Postbus 30027 Engelsekamp 6	9700 RM Groningen Tel.: 050-239111
Friesland	F. Veenstra	Postbus 2003 Tesselschadestr. 7	8901 JA Leeuwarden Tel.: 058-443313
Drenthe	M. A. Roetert Steenbruggen	Postbus 11 Mandemaat 3	9400 AC Assen Tel.: 05920-27911
Overijssel	W. Nab	Postbus 604	8000 AP Zwolle Tel.: 038-210533
Gelderland	H. Bardoel T. A. M. Dikker	Postbus 9079 Gildemeesterplein 1	6800 ED Arnhem Tel.: 085-629111
Utrecht	G. Kreton	Museumlaan 2	3581 HK Utrecht Tel.: 030-520834
Noord-Holland	J. Eising A. W. Kamminga	Postbus 3005 Kl. Heiligland 84	2001 DA Haarlem Tel.: 023-319021
Zuid-Holland	J. Eising J. Verhulst	Postbus 29819 v. Speijkstr. 13	2502 LV Den Haag Tel.: 070-924481
Zeeland	P. C. Remijnse	Westsingel 58	4461 BD Goes Tel.: 01100-37911
Noord-Brabant	G. A. J. M. Schram A. J. M. Wanders	Postbus 1057 Prof. Cobbenhagen- laan 225	5004 BD Tilburg Tel.: 013-678755
Limburg	W. van Loenen	Postbus 103 Lindanusstr. 12	6040 AC Roermond Tel.: 04750-34251